

بررسی مرگ نابهنگام یک خانم دکتر جوان از ۵ منظر

در شروع سال جدید متأسفانه خبر درگذشت نابهنگام یک خانم دکتر جوان متخصص قلب تمامی رسانه‌ها را در بر گرفت.

مرگی که بیشک نباید اتفاق می‌افتاد. ضمن عرض تسلیت به خانواده این خانم دکتر جوان و آرزوی صبر و شکیبایی برای بازماندگان محترم، اگر آن چه که در رسانه‌ها در این خصوص بیان شده درست باشد، بررسی دقیق موضوع و واکاوی آن ضروری است:

1. آیا ایشان از وضعیت روحی روانی شرایط مناسبی برای حضور در شهری دور از خانواده را داشته‌اند؟

هر فردی از جمله یک پزشک برای ارائه خدمات نیاز به حال خوب (well being) دارد. آیا مسائل خانوادگی ذکر شده در مورد این پزشک جوان برای وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی معیاری برای در نظر گرفتن شرایط مناسبتری در تعیین محل گذرانیدن طرح نبوده است؟ شوریختانه این در حالی است که فرزند برخی از مسئولین دوره طرح خود را در مراکزی نزدیک به شهرهای اصلی و یا مراکز استان‌ها می‌گذرانند.

2. آیا سوءرفتار صورت گرفته در محیط دانشگاهی و یا مرکز محل تعهد منجر به بروز این حادثه شده است؟

خشونت آکادمیک (Academic mobbing) به هرگونه رفتار آزاردهنده چون تحقیر، توهین، تهدید، تمسخر، ایجاد هراس، انگ زدن، ... گفته می‌شود که توسط یک فرد دانشگاهی نسبت به دیگر همکار خود در آن محیط صورت می‌گیرد. قلدری (bullying) می‌تواند به اشکال مختلفی در محیط‌های گوناگون اتفاق بیفتد. متأسفانه در محیط‌های آکادمیک دانشگاهی و یا در میان جامعه پزشکی هم چنین کژرفتاری‌هایی مشاهده می‌شود. قربانیان خشونت آکادمیک اکثراً افرادی جوان، کم سابقه و دارای شخصیت افسرده یا مضطرب، یا هوش و ... هستند. این که قلدری و خشونت چه پیامدهایی برای فرد قربانی در پی داشته و چرا افراد قلدری می‌کنند، نیازمند توجه جدی و پیشگیرانه است.

3. آیا در محل مأموریت به وضعیت و شرایط روحی و عاطفی ایشان

توجه مناسبی شده است؟

یکی از مسائل مهم، نگاه پیشگیرانه و توجه به علائم و ورود به هنگام و انجام پیشتیبانی‌های لازم است. پزشک جوانی که با مشکلات خانوادگی درگیر است که عمدتاً مرتبط به از دست دادن والدین ایشان بوده که در طول سه سال اخیر اتفاق افتاده، دوره طرح ایشان با یک سال تأخیر آغاز می‌شود، به محلی به دور از خانواده اعزام می‌شود، با این پیشینه قابل تأمل، در تعطیلات نوروز هم مشغول ارائه خدمت است، آن هم در شهری غریب و ... مواردی که می‌توانند همگی زمینه ساز افسردگی شده که متأسفانه منجر به تصمیمی سخت و دهشتناک شود.

4. با کمال تأسف تا کنون شاهد هیچ واکنشی از سوی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در خصوص مرگ این پزشک جوان نبوده‌ایم! ظاهراً متولیان امور خود را پاسخگو نمی‌دانند و یا توان پاسخگویی ندارند.

با کمال تأسف این حادثه منحصر به فرد نیست و در طول سالیان گذشته شاهد مرگ پزشکان جوان و دستیاران پزشکی زیادی در کشور بوده‌ایم. پرسش کلیدی این است که چرا پزشکانی که قرار بوده زندگی بخش باشند، به جایی می‌رسند که به مرگ خود فکر می‌کنند. متأسفانه آمار دقیقی از مرگ پزشکان جوان موجود نیست، ولی در حالی که سکوت وزارت بهداشت در این قبیل حوادث ادامه دارد، اما این وقایع از چنان اهمیتی برخوردار هستند که مجله معتبر پزشکی لنست (Lancet) چندی قبل به مرگ کادر پزشکی در ایران پرداخته بود. اما بیانه‌های مکرر انجمن‌های روانپزشکی و روانشناسی کشور در این میان تاکنون بی پاسخ مانده است.

5. از هر گونه قضاوت پرهیز و به حریم خصوصی احترام گذاشته شود.

در این حال از نظر اخلاقی نیاز است که به حریم خصوصی این خانم دکتر جوان حتی پس از مرگ احترام گذاشته شود.

امید که واکاوی هر یک از این مرگ‌ها بتواند موجب پیشگیری از مرگ عزیز دیگری شود.

*دکتر ملیحه کدیور

استاد سابق دانشگاه علوم پزشکی تهران